

O'ZBEKISTONDA IJTIMOY-IQTISODIY SOHALARNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH VA RAQAMLASHTIRISH ODIMLARI

Xudoyberganova Fotima Toshpulatovna

Toshkent Davlat Tibbiyot Universituti

Ijtimoiy fanlar va tarix kafedrası

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20597807>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 1-iyun 2026 yil

Ma'qullandi: 5-iyun 2026 yil

Nashr qilindi: 8-iyun 2026 yil

KEY WORDS

innovatsiya,
raqamlashtirish, raqamli
iqtisodiyot, elektron hukumat,
axborot texnologiyalari,
innovatsion rivojlanish, ijtimoiy-
iqtisodiy taraqqiyot, raqamli
transformatsiya.

ABSTRACT

Mazkur maqolada O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy sohalarni innovatsion rivojlantirish va raqamlashtirish jarayonlarining ahamiyati, amalga oshirilayotgan islohotlar hamda ularning natijalari yoritilgan. Davlat boshqaruvi, ta'lim, sog'liqni saqlash, bank-moliya tizimi va tadbirkorlik sohaslarida raqamli texnologiyalarni joriy etishning samaralari tahlil qilingan. Shuningdek, innovatsion rivojlanishning iqtisodiy o'sishga ta'siri, mavjud muammolar va istiqboldagi vazifalar ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish va innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash mamlakatning barqaror taraqqiyotini ta'minlashda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kirish: Bugungi kunda dunyo mamlakatlari taraqqiyotining muhim omillaridan biri innovatsiyalar va raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish hisoblanadi. O'zbekiston ham so'nggi yillarda iqtisodiyotning barcha tarmoqlarini modernizatsiya qilish, davlat boshqaruvini takomillashtirish hamda aholiga ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini oshirish maqsadida keng ko'lamlı islohotlarni amalga oshirmoqda. Ayniqsa, ijtimoiy-iqtisodiy sohalarni innovatsion rivojlantirish va raqamlashtirish mamlakat taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi.

Innovatsion rivojlanish iqtisodiy o'sishni jadallashtirish, mehnat unumdorligini oshirish va yangi ish o'rinlarini yaratishda muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirib, mahsulot va xizmatlar sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shu bois O'zbekistonda ilm-fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Mamlakatda innovatsion ekotizimni rivojlantirish maqsadida texnoparklar, startup loyihalar va innovatsion markazlar faoliyati qo'llab-quvvatlanmoqda. Bu esa yoshlarning innovatsion g'oyalarini amaliyotga tatbiq etish hamda yangi texnologiyalarni iqtisodiyotga jalb qilish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Tadqiqot maqsadi. Mazkur maqolaning maqsadi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy sohalarni innovatsion rivojlantirish va raqamlashtirish jarayonlarini tahlil qilish, ushbu yo'nalishda amalga oshirilayotgan islohotlarning samaradorligini baholash hamda raqamli texnologiyalarning iqtisodiy o'sish hamda aholi farovonligini oshirishdagi ahamiyatini

yoritishdan iborat va raqamlashtirish jarayonida yuzaga kelayotgan muammolarni aniqlash hamda ularni bartaraf etish bo'yicha taklif hamda tavsiyalar ishlab chiqish tadqiqotning asosiy maqsadlaridan biri hisoblanadi.

Muhokama. O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy sohalarni innovatsion rivojlantirish va raqamlashtirish bo'yicha olib borilayotgan islohotlar mamlakatning zamonaviy taraqqiyot modelini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish, aholiga ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini yaxshilash va iqtisodiy jarayonlarning shaffofligini ta'minlashga xizmat qilmoqda.

Xususan, elektron hukumat tizimining rivojlanishi fuqarolar va tadbirkorlik subyektlari uchun qulay imkoniyatlar yaratib, vaqt va mablag' sarfini sezilarli darajada kamaytirmoqda. Ta'lim va sog'liqni saqlash sohalarida raqamli texnologiyalardan foydalanish esa xizmatlar sifati va ulardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishga yordam bermoqda. Shu bilan birga, bank-moliya tizimida raqamli xizmatlarning ommalashuvi iqtisodiy faollikni rag'batlantirib, naqd pulsiz hisob-kitoblar ulushining ortishiga zamin yaratmoqda.

Biroq, raqamlashtirish jarayonlari bilan bog'liq ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, hududlar o'rtasidagi raqamli tafovut, axborot-kommunikatsiya infratuzilmasining ayrim joylarda yetarli darajada rivojlanmaganligi, malakali IT mutaxassislar yetishmasligi hamda kiberxavfsizlik masalalari dolzarb bo'lib qolmoqda. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun raqamli savodxonlikni oshirish, zamonaviy infratuzilmani rivojlantirish va innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur.

Shuningdek, xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, innovatsiyalar va raqamlashtirish iqtisodiy o'sishning asosiy drayverlaridan biri hisoblanadi. Shu sababli O'zbekistonda sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), bulutli texnologiyalar va boshqa ilg'or raqamli yechimlarni joriy etish bo'yicha ishlarni yanada jadallashtirish maqsadga muvofiqdir. Bu esa mamlakatning global raqobatbardoshligini oshirish, investitsion jozibadorligini kuchaytirish va aholi farovonligini yuksaltirishga xizmat qiladi.

O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy sohalarni innovatsion rivojlantirish va raqamlashtirish bo'yicha olib borilayotgan ishlar.

So'nggi yillarda O'zbekistonda iqtisodiyot tarmoqlarini modernizatsiya qilish, davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish hamda aholiga ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini yaxshilash maqsadida keng ko'lamli raqamlashtirish ishlari amalga oshirilmoqda. Bu jarayonlarning huquqiy va tashkiliy asosi sifatida "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi qabul qilinib, iqtisodiyot va ijtimoiy sohalarda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish vazifalari belgilangan. Strategiya doirasida davlat boshqaruvi, ta'lim, sog'liqni saqlash, qishloq xo'jaligi va sanoat sohalarini raqamli transformatsiya qilish bo'yicha yuzlab loyihalar amalga oshirilmoqda.

Davlat boshqaruvi tizimida elektron hukumat mexanizmlarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bugungi kunda ko'plab davlat xizmatlari elektron shaklga o'tkazilib, fuqarolar va tadbirkorlik subyektlari uchun masofadan turib xizmatlardan foydalanish imkoniyati yaratildi. Shuningdek, davlat organlari faoliyatida elektron hujjat aylanishi, ma'lumotlar bazalarini integratsiyalash va idoralararo axborot almashinuvini yo'lga qo'yish orqali boshqaruv samaradorligi oshirilmoqda.

Iqtisodiyotning real sektorida ham innovatsion texnologiyalar keng joriy qilinmoqda. Sanoat korxonalarida avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari, raqamli monitoring va ishlab chiqarish jarayonlarini nazorat qilish texnologiyalari qo'llanilmoqda. Qishloq xo'jaligida yer va suv resurslarini boshqarish, hosildorlikni prognozlash hamda agrotexnik tadbirlarni rejalashtirishda raqamli platformalardan foydalanish yo'lga qo'yilgan. Bu esa ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va resurslardan oqilona foydalanishga xizmat qilmoqda.

Mamlakatda telekommunikatsiya infratuzilmasini rivojlantirish bo'yicha ham katta ishlar amalga oshirilmoqda. Optik tolali aloqa tarmoqlarini kengaytirish, yangi baza stansiyalarini

ishga tushirish va internet qamrovini oshirish orqali aholining raqamli xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari kengaytirilmoqda. Kelgusida elektron xizmatlar ulushini yanada oshirish, sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar texnologiyalarini joriy etish orqali raqamli iqtisodiyotning rivojlanish sur'atlarini jadallashtirish rejalashtirilgan.

O'zbekistonda raqamlashtirish odimlari. O'zbekistonda raqamlashtirish jarayonlari so'nggi yillarda davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Raqamli texnologiyalarni iqtisodiyot va ijtimoiy hayotning barcha sohalariga keng joriy etish mamlakatning raqobatbardoshligini oshirish, davlat boshqaruvi samaradorligini yaxshilash hamda aholi turmush darajasini yuksaltirishga xizmat qilmoqda. Shu maqsadda davlat tomonidan qator strategik dasturlar va loyihalar amalga oshirilmoqda.

Avvalo, davlat boshqaruvi tizimini raqamlashtirish bo'yicha muhim qadamlar tashlandi. Elektron hukumat tizimining rivojlantirilishi natijasida fuqarolar va tadbirkorlar ko'plab davlat xizmatlaridan onlayn foydalanish imkoniyatiga ega bo'ldilar. Tug'ilganlikni qayd etish, soliq to'lovlari, tadbirkorlikni ro'yxatdan o'tkazish, turli ma'lumotnomalarni olish kabi xizmatlarning elektron shaklga o'tkazilishi byurokratik to'siqlarni kamaytirib, xizmatlar sifati va tezkorligini oshirdi.

Raqamlashtirishning muhim yo'nalishlaridan biri iqtisodiyot tarmoqlarini modernizatsiya qilish hisoblanadi. Sanoat korxonalarida avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari, elektron monitoring va raqamli nazorat vositalari joriy etilmoqda. Bu esa ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va mahsulot sifatini yaxshilash imkonini bermogda. Qishloq xo'jaligida ham "aqli qishloq xo'jaligi" texnologiyalari, sun'iy yo'ldosh ma'lumotlari va raqamli monitoring tizimlari qo'llanilib, hosildorlikni oshirishga xizmat qilmoqda.

Bank-moliya sohasida raqamlashtirish jarayonlari ayniqsa jadal sur'atlarda rivojlanmoqda. Mobil banking, internet-banking, QR-kodli to'lovlar va elektron hamyonlardan foydalanish keng ommalashdi. Natijada aholining moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari kengaydi, naqd pulsiz hisob-kitoblar hajmi sezilarli darajada ortdi. Raqamli moliyaviy xizmatlar iqtisodiyotda shaffoflikni ta'minlash va yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirishga ham yordam bermogda.

Ta'lim tizimida raqamlashtirish masofaviy ta'lim platformalari, elektron kutubxonalar, virtual laboratoriyalar va interaktiv ta'lim resurslarining rivojlanishiga olib keldi. Talabalar va o'quvchilar internet orqali bilim olish, xalqaro ta'lim resurslaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Bu esa ta'lim sifatini oshirish va zamonaviy bilimlarni egallash uchun qulay sharoit yaratmoqda.

Sog'liqni saqlash tizimida elektron tibbiy kartalar, onlayn navbat tizimlari va telemeditsina xizmatlari joriy etilmoqda. Ushbu tizimlar shifokorlar va bemorlar o'rtasidagi aloqalarni soddalashtirib, tibbiy xizmatlarning sifatini oshirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, uzoq hududlarda yashovchi aholi uchun masofadan turib tibbiy maslahat olish imkoniyatlari kengaymoqda.

Transport va logistika sohalarida ham raqamli texnologiyalar faol qo'llanilmoqda. Elektron chiptalar, GPS monitoring tizimlari, transport oqimlarini boshqarish dasturlari hamda logistika jarayonlarini avtomatlashtirish orqali xizmatlar samaradorligi oshirilmoqda. Bu esa yo'lovchilar va yuk tashuvchilar uchun qo'shimcha qulayliklar yaratmoqda.

Shu bilan birga, O'zbekistonda IT sohasi va startap ekotizimini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Yosh dasturchilarni qo'llab-quvvatlash, IT-parklar faoliyatini kengaytirish, xalqaro IT kompaniyalarni jalb etish va eksportbop dasturiy mahsulotlar ishlab chiqish bo'yicha keng ko'lamli ishlar olib borilmoqda. Bu esa raqamli iqtisodiyotning rivojlanishiga va yangi ish o'rinlarining yaratilishiga xizmat qilmoqda.

Umuman olganda, O'zbekistonda raqamlashtirish odimlari iqtisodiy o'sishni jadallashtirish, davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish va fuqarolarga qulay xizmatlar ko'rsatishning muhim omiliga aylanmoqda. Kelgusida sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), bulutli

texnologiyalar va boshqa ilg'or raqamli yechimlarni keng joriy etish mamlakatning innovatsion rivojlanishiga yangi sur'at bag'ishlaydi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy sohalarini innovatsion rivojlantirish va raqamlashtirish mamlakat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida davlat boshqaruvi, ta'lim, sog'liqni saqlash, bank-moliya va tadbirkorlik sohalarida samaradorlik oshib, aholiga ko'rsatilayotgan xizmatlar sifati yaxshilanmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion texnologiyalar va raqamli yechimlarning keng joriy etilishi iqtisodiy o'sishni jadallashtirish, mehnat unumdorligini oshirish hamda yangi imkoniyatlarni yaratishda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, raqamli infratuzilmani yanada rivojlantirish, axborot xavfsizligini ta'minlash, malakali kadrlar tayyorlash va hududlar o'rtasidagi raqamli tafovutni kamaytirish dolzarb vazifalar bo'lib qolmoqda.

Kelgusida sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), bulutli texnologiyalar va boshqa zamonaviy raqamli yechimlarni iqtisodiyotning barcha tarmoqlariga keng tatbiq etish O'zbekistonning xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Natijada mamlakatda barqaror iqtisodiy rivojlanish, aholi farovonligini yuksaltirish va raqamli iqtisodiyotga asoslangan zamonaviy jamiyatni shakllantirish uchun mustahkam zamin yaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi. Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmon va qarorlari to'plami. Toshkent, 2020–2025.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha me'yoriy hujjatlar. Toshkent, 2021.
4. Abduqodirov A.A. Innovatsion iqtisodiyot asoslari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.
5. Qosimova M.S. Raqamli iqtisodiyot va uning rivojlanish istiqbollari. – Toshkent: Fan, 2022.
6. Karimov B.T. Innovatsion menejment. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
7. To'xtayev N.R. Axborot texnologiyalari va raqamli transformatsiya. – Toshkent: Tafakkur, 2023.
8. Gulyamov S.S., Ayupov R.H. Raqamli iqtisodiyot sharoitida boshqaruv tizimlari. – Toshkent: Moliya, 2021.
9. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. – Geneva: World Economic Forum, 2016.
10. Tapscott D. The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. – New York: McGraw-Hill, 2014.
11. Schwab, K. *The Fourth Industrial Revolution*. Geneva: World Economic Forum, 2016.
12. World Bank. *World Development Report 2021: Data for Better Lives*. Washington, DC: World Bank, 2021.
13. United Nations. *E-Government Survey 2024: Accelerating Digital Transformation for Sustainable Development*. New York: United Nations, 2024.
14. OECD. Digital Economy Outlook. – Paris: OECD Publishing, 2024.
15. World Bank. Digital Development Overview Report. – Washington DC, 2024.
16. [O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi](#)
17. [O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi](#)

18. [Birlashgan Millatlar Tashkiloti Taraqqiyot Dasturi \(UNDP Uzbekistan\)](#)

INNOVATIVE
ACADEMY